

De obotfärdigas förhinder

Det har nu gått tio år sedan EGs arbetstidsdirektiv antogs, med krav på alla EU-medlemmar att implementera detta i nationell lagstiftning. I Sverige gjordes därför en ändring av Arbetstidslagen 1996. Men EU-kommissionen har riktat kritik mot Sverige för bristfällig implementering och hotar nu att dra Sverige inför EU-domstolen.

Eva Nilsson Bågenholm
1:e vice ordförande
Läkarförbundet

Grundläggande syfte för direktivet är att värna arbetstagarnas hälsa och säkerhet på arbetsplatsen genom tydliga regler. Huvudingredienserna är att den sammanlagda arbetstiden inte får överstiga 48 timmar i genomsnitt under en fyramånadersperiod, att 11 timmars sammanhängande ledighet ska utgå under varje 24-timmarsperiod samt att maximalt 400 timmar övertidsuttag (inklusive jour) får göras per kalenderår. EG-domstolen har därtill klargjort att jour på arbetsplatsen ska räknas som arbetad tid, även om arbetstagaren kan vila.

En parlamentarisk utredning, Kommittén för nya arbetstids- och semesterregler (Knas), lade sommaren 2002 fram sitt förslag om anpassning till direktivet. Därefter har betänkandet handlagts i regeringskansliet. En proposition har nu utlovats till senare i vår.

Anledningen till den påtagliga senfärdigheten är ett ihärdigt motstånd från arbetsgivarna, med Landstingsförbundet i spetsen. Redan direkt efter Knasbetänkandet framhöll man att reglerna omöjliga kunde tillämpas på läkarna.

I höstas levererade Landstingsförbundet en beräkning, enligt vilken det skulle behövas 3 000 fler läkare för att kunna leva upp till direktivet. Beräkningarna – som utgick från en enda klinik i Lund – måste emellertid betecknas som högst luftiga och grovt tillyxade utifrån en helt oförändrad organisation i övrigt.

Läkarförbundet har å sin sida från början framhållit att Knas-förslaget förvisso kan medföra komplikationer, men

att dessa måste mötas genom att organisera arbetet annorlunda. En ny arbetstidslag bör ses som ett tillfälle att se över arbetsformerna för att motverka den ohälsa, vantrivsel och frånvaro som nu drabbat även läkarkåren.

Härom veckan kom ett nytt utspel i form av ett brev till regeringen, undertecknat av Landstings- och Kommunförbundet, Svenskt Näringsliv och Arbetsgivarverket (se LT 11/2004 sidan 969). Arbetsgivarparterna går där till frontalangrepp mot Knas-förslaget.

Det är en närmast häpnadsväckande inlaga som utmålar de gräsligaste följder för svensk ekonomi om direktivet skulle tillämpas i Sverige. Brevet är en enda lång plädering för att en ny arbetstidslag måste utgå från precis alla de möjligheter till avvikelser från direktivet som är tänkbara.

Man hävdar att även om maximala avvikelser tillämpades skulle den nya lagen ge »minst samma skydds nivå för arbetstagarna som nuvarande lag«. Detta är en omöjlighet.

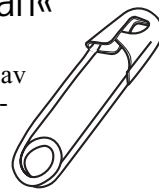
Arbetsgivarnas brev visar på bristande tilltro till den egna förmågan att hantera de praktiska problemen i förhandlingar med arbetstagarfacken. Allt bör regleras i den nya lagen och inte i kollektivavtal. Helst borde regeringen därtill försöka förmå EU att mjuka upp direktivet.

Brevet är ett uttryck för total frånvaro av tillit till motpartens vilja att ta ansvar för verksamheten. Även i Läkarförbundet finns en insikt om behovet av avsteg från reglerna inom olika verksamhetsområden, men vi vill förhandla om lösningar utgående från verksamhetens speciella behov. För att kunna ta hänsyn till arbetets organisation och möjliga förbättringar måste lösningarna tas fram mellan parterna.

Vi vänder oss bestämt mot tankegången att vissa kategorier anställda, exempelvis läkare, ska undantas från reglerna i Arbetstidslagen. Vår hälsa och säkerhet måste också värnas. Dessutom tjänar Arbetstidslagen som ett skydd för våra patienter. Brevet till regeringen måste ses som ett bottenapp vad gäller svenskt arbetsgivarbete.

eva.nb@swipnet.se

Läkartidningen »På säkra sidan«

I detta nummer av Läkartidningen introducerar vi en ny avdelning, »På säkra sidan«, som kommer att koncentrera sig på frågor som rör ökad säkerhet i vården och de lagar – skrivna som oskrivna – som styr detta arbete.

Kristina Räf
chefredaktör

Referaten av ansvarsärenden är sedan många år tillbaka ett stående inslag i tidningen som har mycket högt läsvärde. De blir stommen i den nya avdelningen, som i detta nummer breddas med följande:

»Ansvarsfrågan«, en spalt med frågor och svar om medicinsk juridik öppen för alla, där vi skall sträva efter att ge väl underbyggda svar – antingen från Läkarförbundets experter eller från annat auktoritativt håll;

»Intervjun«, där Inger Löfvander berättar om den nya handlingsplan som tagits fram för att bistå läkare som blivit anmälda för fel i arbetet;

»Säkerhetsartikeln«, ett forum där läsekretsen kan berätta om hur man i det egna arbetet bedriver säkerhets- och kvalitetsarbete. Veckans artikel beskriver hur man använt ett till 80 procent rikstäckande register för att studera hur länge patienter med ÖNH-maligniteter får vänta på utredning och behandling.

Vår ambition är att inslag på »säkra sidan« i en intressant och nyttig blandning både skall främja ett säkerhetstänkande och vara till stöd i läkarens dagliga arbete.

Avdelningen är öppen för alla som vill bidra med frågor, egna fall eller kommentarer.

kristina.raf@lakartidningen.se